

79a Assemblea General de les Nacions Unides

Intervenció del cap de Govern, M. I. Sr. Xavier Espot Zamora

Nova York, 27 de setembre del 2024

Senyor president,
Senyor secretari general,
Excel·lències,
Senyores i senyors,

Voldria iniciar aquesta intervenció felicitant Sa Excel·lència Senyor Philémon Yang per la seva elecció com a president de la 79a Assemblea General de les Nacions Unides.

Li agraïm, senyor president, el lema que ha escollit, “Unitat en la diversitat per a l’avançament de la pau, el desenvolupament sostenible i de la dignitat humana per a tothom i arreu”, un lema amb el qual no podem estar més d’acord i que compartim plenament perquè el nostre país, el Principat d’Andorra, és l’evidència de la capacitat de les persones de perviure al llarg de gairebé vuit-cents anys d’història de manera pacífica, gràcies al respecte i a l’entesa en el si d’un territori que mai ha conegut guerres ni ha tingut exèrcits. Fins i tot en les èpoques més convulses del Vell Continent, Andorra ha estat un oasi de pau, de tolerància i de convivència.

També vull adreçar un agraïment molt especial al secretari general, el senyor Antonio Guterres, per la seva perseverança, per anteposar sempre la conciliació i per ser una veu contundent a favor del respecte del dret internacional i de la lluita contra el canvi climàtic.

En concret, vull fer una menció especial a l'impuls del secretari general a la Cimera del futur, de la qual es desprèn el Pacte per al futur, que el meu país ha subscrit, amb l'objectiu de reforçar el sistema multilateral i adoptar mesures concretes que ens permetin fer front als nous reptes i forjar un full de ruta per encarar els riscos existencials que amenacen la humanitat i la civilització, i les condicions d'habitabilitat del planeta.

Els nostres clàssics, que conformen la base de la cultura occidental, afirmen –i ho dic en present perquè els clàssics no moren mai– que “tota paraula és vana i buida de contingut, tret que vagi acompanyada de fets”.¹ Importen per damunt de tot les obres i l'acció de les persones al llarg de la seva vida.

Totes les civilitzacions són filles de les circumstàncies concretes que les han envoltat i molt sovint passen a la història per les seves conquestes.

¹ Demòstenes (Peània de Dalt, 384 aC - Poros, 12 d'octubre de 322 aC) fou un orador atenenc.

Però ¿quina és la conquesta, quina és la vocació i quin és el llegat que deixarà aquesta civilització? O millor dit: ¿quina és la conquesta, la vocació i el llegat que volem que deixi aquesta civilització?

Senyores i senyors,

Avui, des d'Occident oblidem sovint que la democràcia és quelcom que va molt més enllà de dipositar una papereta cada quatre o cinc anys, perquè el que sosté el concepte de democràcia són els valors que se'n desprenen, entre els quals hi ha la dignitat, la tolerància, la igualtat, la llibertat i el respecte, tant per a les persones com per a les nacions. Uns valors que aquesta mateixa Assemblea General es va encarregar de blindar fa setanta-sis-anys amb la Declaració universal dels drets humans.

Però sembla que l'esperit amb el qual es va forjar aquesta mateixa Declaració, com un símbol de la pau i de la dignitat, després de dos guerres mundials devastadores, es va esvaint a poc a poc.

L'avenç dels posicionaments polítics extrems s'explica com la reacció davant d'un ordre que es percep com a amenaçat. El sentiment de pèrdua d'un passat no gaire llunyà i molt millor que el present envaeix les generacions actuals i es reactiva amb la percepció que el canvi climàtic provocarà un empitjorament de les condicions de vida; que la globalització i els moviments migratoris ens dilueixen i despersonalitzen com a societat, o que els infants, els adolescents i els joves d'avui viuran pitjor que els seus pares.

Ens trobem per tant, en un punt d'inflexió en què cal encarar realment aquest debat i aportar respostes concretes i efectives per contrarestar i evitar tot plegat.

A les portes del vuitantè aniversari, les Nacions Unides han de continuar sent l'organització en majúscules d'aquest món, des d'on tots els estats que la integrem i li donem sentit remem en la mateixa direcció, que no és altra que donar una resposta efectiva als grans reptes del nostre temps per deixar un llegat esperançador a les generacions futures.

Senyores i senyors,

Mai no havíem disposat de tantes eines per assolir la cooperació i el diàleg. Per tant, davant d'un escenari complex, des de la igualtat de les nacions hem de fer prevaldre la Carta de les Nacions Unides i enfortir els seus pilars, a través de la defensa dels drets humans i el dret internacional humanitari, com a conjunt normatiu de relació entre els estats.

La gravetat dels conflictes a Ucraïna, a Gaza, al Líban, al Sudan o d'altres que, malauradament, ja són permanents, com a la regió del Sahel, no ens poden deixar indiferents i cal fer una crida urgent per arribar a un dels objectius més nobles de la política: la pau.

Hem d'unir-nos i saber trobar solucions als conflictes fora de la violència i dels recursos militars. Per aquest motiu, fem una crida a les parts per treballar amb horitzons de pau, per tenir respecte i per acatar, com deia, les normes del dret internacional humanitari, perquè res no justifica els atacs que està patint la població civil, perquè res no justifica els atacs contra hospitals i escoles, i perquè res no justifica que utilitzem la fam com una estratègia de guerra. Res no justifica tanta irracionalitat; una irracionalitat de la qual els nens i les nenes són les principals víctimes.

En l'agenda internacional andorrana, la infància i l'adolescència ocupen un lloc molt destacat perquè creiem fermament que són el present i el futur i, per tant, tota acció al seu favor esdevé estratègica per al desenvolupament de qualsevol país.

Per aquest motiu, des d'un inici hem estat donant tot el nostre suport a l'Oficina de la Representant Especial del Secretari General per als infants i els conflictes armats i, més recentment, a l'estudi sobre l'impacte del canvi climàtic en els infants i els conflictes armats.

I quan els preguntava a l'inici de la meva intervenció quina és la conquesta, la vocació i el llegat que volem deixar, no hi ha d'haver dubte: assegurar un món en pau per als infants i per als adolescents i aconseguir que les generacions futures no visquin pitjor, sinó que participin plenament del progrés, tal com ha quedat palès aquests dies a la Cimera del futur.

Excel·lències,

L'any 1993 el nostre país va entrar a formar part de les Nacions Unides. Ens trobàvem en un context internacional força esperançador amb una Europa reunificada després de la Guerra Freda.

I quan vam fer el pas d'entrar a formar part d'aquesta organització ho vam fer amb el convenciment que som una societat oberta al món que comparteix amb la comunitat internacional els reptes i les oportunitats globals. Perquè els problemes del món també són els nostres problemes i per això volíem i volem ser partícips de les solucions a aquests problemes.

Han passat més de tres dècades, i malgrat que hagin tornat els fantasmes de la Guerra Freda, malgrat que el conflicte a l'Orient Mitjà hagi assolit una tensió sense precedents, malgrat que l'avenç dels extremismes sigui preocupant, el nostre país creu fermament en el concert de les nacions, en el compromís internacional i en el multilateralisme com els millors instruments, els únics instruments, per resoldre tot plegat.

Però, Andorra també acorda una importància particular a la cooperació regional, i en aquest cas amb la Unió Europea amb qui ha negociat un Acord d'Associació que ens ha de permetre accedir de manera progressiva i estructurada al mercat interior europeu i facilitar la diversificació de la nostra economia, així com participar en la construcció d'una realitat geogràfica, econòmica i política - en aquest cas la de la Unió Europea - des de l'estatus privilegiat d'Estat Associat.

Quan Andorra assumeix una obligació, sigui esdevenint membre d'un organisme internacional o comprometent-se mitjançant un tractat internacional, és molt conscient de les seves implicacions.

I la nostra dimensió, per molt petita que pugui semblar als ulls dels grans estats, no ens allunya d'objectius ambiciosos i cada dia més crucials com el multilateralisme, l'emergència climàtica, la igualtat de gènere, la transformació digital o la diversitat cultural.

En aquest darrer àmbit, Andorra està orgullosa d'haver co-facilitat, un any més, la Resolució sobre el multilingüisme a les Nacions Unides, juntament amb Guatemala.

Senyores i senyors,

És cert que el canvi climàtic és una amenaça global, però també és ben cert que hi ha territoris que en resulten més afectats que d'altres. Ho són aquelles regions on el nivell del mar augmenta i també els territoris de muntanya amb un ecosistema més vulnerable. I aquest és el nostre cas, el cas d'Andorra. El canvi climàtic pot arribar a modificar els nostres hàbits vitals i, també, l'economia del nostre país.

Per aquest motiu, hem fet de la lluita contra el canvi climàtic una de les nostres més grans fites tant a escala internacional com nacional. Des de la ratificació el 2011 del Conveni marc de les Nacions Unides sobre el canvi climàtic, Andorra ha complert les seves obligacions de comunicació sota els principis de transparència, coherència, comparabilitat, exhaustivitat i precisió, i ho ha fet anticipant-se, a més, a les exigències del Conveni.

El 2015, Andorra va ser una de les parts pioneres del Conveni marc a comunicar la seva contribució a escala nacional (NDC) i a actualitzar-la el 2020 i el 2022 amb la finalitat d'incrementar els objectius a mitjà termini i assolir la neutralitat climàtica el 2050.

El 2023 va ser el primer país del món en presentar l'Informe Bianual de Transparència (BTR), demostrant així, una vegada més, la importància del compromís que mantenim amb la lluita contra el canvi climàtic.

En l'àmbit nacional també hem fet grans esforços per implementar una nova política energètica amb l'objectiu d'augmentar progressivament la producció nacional d'energia renovable i substituir les fonts de producció de calor per sistemes menys contaminants. L'aposta per les energies renovables ha estat liderada des del sector públic amb un desplegament legislatiu molt ambiciós i importants ajudes i plans d'acció.

Però ¿saben que no servirà de res que fem tots aquests esforços si la resta de països no ens acompanyen, si no remem tots en una mateixa direcció? Perquè la lluita contra el canvi climàtic és el repte global més urgent, de més envergadura i el que requereix més dosis de cooperació, de col·laboració, de generositat i de respecte.

Senyores i senyors,

Hem travessat l'equador i pràcticament ens situem a la recta final dels Objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030. I el balanç a hores d'ara és decebedor tenint en compte que darrere d'aquests resultats hi ha milions de persones que en pateixen les conseqüències.

Els Objectius de desenvolupament sostenible són ambiciosos, però si els perseguim amb persistència, amb creativitat i amb innovació podem aconseguir canvis veraders amb la inclusió com a principi, fent de la igualtat de gènere una realitat, fent de la sostenibilitat una norma, fent de la protecció a la infància un principi inviolable i fent que les bretxes es tanquin per sempre.

El poeta i novel·lista francès Louis Aragon va escriure que *“L’avenir de l’homme est la femme”*. Ho feia el 1963 a les portes de la irrupció de la igualtat jurídica plena entre homes i dones, i va ser una autèntica declaració d’amor i d’admiració cap a la seva dona, la seva musa. Encara ens queda un llarg recorregut per fer entendre a una part del món que quan les dones tenen les mateixes oportunitats per créixer, per aprendre, per manifestar-se, per treballar i per guanyar diners, tots en sortim beneficiats.

A Andorra, la igualtat, la no-discriminació i la inclusió són transversals en les nostres polítiques públiques. Hem adoptat les mesures legislatives per establir els compromisos que ens permetin assolir plenament aquests objectius.

És la conseqüència lògica d’una societat en què les dones han estat partícips i part molt activa en la cosa pública. Però més enllà de les polítiques públiques, hi ha un element clau per a la transformació social: l’educació.

Educar en la igualtat no és només ensenyar els nostres fills i filles a respectar-se mútuament; és dotar-los de les eines necessàries per qüestionar les normes socials que perpetuen la desigualtat i per construir una societat on cada persona pugui desenvolupar el seu ple potencial, independentment del seu gènere.

Actualment, les nostres institucions exerceixen amb paritat de gènere en les posicions de presa de decisions i per primer cop tenim l'honor de poder comptar amb una experta andorrana al Comitè per a l'eliminació de la discriminació envers la dona (CEDAW) de les Nacions Unides.

Però la igualtat de gènere és un camí que requereix l'acció decidida i perseverant per part de totes i tots nosaltres, i com a representants dels nostres països respectius, tenim l'obligació moral i política de promoure aquesta transformació.

El nostre compromís ha de ser transformar la igualtat de gènere d'una aspiració llunyana a una realitat concreta en les nostres societats. Només així garantirem un futur millor per a les generacions que vindran.

Excel·lències,

L'accés a la informació està redefinint els paradigmes del creixement i del desenvolupament econòmic i social. A mesura que els serveis públics i el sector privat es traslladen al món digital, l'escletxa que separa els qui poden accedir-hi dels qui no serà cada cop més gran i perniciosa.

El Pacte digital global que vam adoptar a la Cimera del futur inclou accions per impulsar l'alfabetització digital i per assegurar un futur digital inclusiu, obert, segur i protegit. En aquest camp, el multilateralisme té un paper crucial per facilitar les oportunitats i per garantir, al mateix temps, l'accessibilitat i la seguretat en aquest nou espai virtual de globalització.

Per als estats de dimensió reduïda –com el nostre–, el potencial d'aquestes tecnologies pot aportar recursos amb un valor afegit exponencial. Conscients d'aquest escenari, i amb una necessitat més que evident de diversificar la nostra economia, hem fet grans avenços en aquesta matèria.

Actualment, un 96% de les llars andorranes disposen de connexió a Internet i tenim al nostre abast una Estratègia nacional de transformació digital que posa un èmfasi especial en garantir els drets digitals dels ciutadans i en donar compliment als Objectius de desenvolupament sostenible 9, 16 i 17.

Això inclou la creació d'un marc ètic i legal per preservar els drets digitals, la protecció de la privacitat i de la seguretat de les dades i el lliure accés a la informació en l'àmbit digital, perquè volem que tothom tingui coneixement i accés a la dimensió digital i evitar així situacions de desigualtat.

Senyores i senyors,

El Principat d'Andorra es va comprometre amb aquesta organització dels pobles i per als pobles fa més de trenta anys, amb l'esperança que un món millor és possible i amb el convenciment que el meu país, el Principat d'Andorra, des de la nostra petita dimensió també podem fer coses grans i exemplars.

Ens vam presentar al món com un país amb una llarga història que finalment havia trobat el seu lloc en la comunitat internacional, un país que s'obria al món, amb esperit constructiu i tarannà pacífic i dialogant a favor de l'entesa i l'harmonia entre pobles. I aquests valors són els que ens continuen guiant en els àmbits nacional i internacional.

Cal que entre tots els pobles impulsem una nova cultura de la pau, basada en l'abolició de la guerra i en el compromís d'arribar a acords pacífics que solucionin els conflictes; cal que el desenvolupament arribi a tots els racons del planeta, que es respectin els drets fonamentals i que el nou univers digital estigui a mans del coneixement.

Iniciava aquesta intervenció citant els clàssics i permeteu-me que acabi de la mateixa manera. Hi ha una obra fundadora de la literatura grega antiga i que ha impregnat des d'ençà la cultura occidental, de la qual resulta molt difícil oblidar-se; parla de la conquesta i de la destrucció, de la cobdícia, de l'odi i de la compassió, i de l'amor i de la mort.

La *Iliada* d'Homer és, en certa manera, un mirall de la condició humana i, si bé evidencia que la vida no sempre és justa i obeeix a les arbitrarietats dels déus, en el fons també evidencia que les relacions humanes poden ser, si ho volem, profundament humanes en el millor sentit de la paraula.

I aquest, penso jo, és el missatge que hem de fer nostre encara avui i aquí: hem de mantenir la fe en la humanitat i aspirar a construir, entre totes i tots, un món en pau i més just, solidari i inclusiu.

Moltes gràcies.